

Commissie van Aanbestedingsexperts

Advies 418

1. Feiten

- 1.1. Beklaagde heeft op 31 januari 2017 een Europese niet-openbare procedure aangekondigd voor een overheidsopdracht voor diensten voor beheer en onderhoud van gebouwen en gebouw-gebonden installaties. De opdracht is verdeeld in twee gebieden, waarbij één leverancier per gebied wordt geselecteerd.
- 1.2. In de 'Uitnodiging tot deelneming (Selectieleidraad) 'Beheer & onderhoud gebouw en gebouw gebonden installaties' van 31 januari 2017 (hierna: Selectieleidraad) is onder meer het volgende bepaald:

'3 Doel, voorwerp en omvang van de aanbesteding

(...)

3.3 Motivering clustering

De opdracht voor beheer en onderhoud betreft alle gebouwen (...) die deel uitmaken van [het terrein van Beklaagde]. Aangezien [onderdeel van Beklaagde] de ambitie heeft om te groeien van een "aansturende" naar een "besturende" organisatie is de aanbestedende dienst op zoek naar leveranciers die binnen deze constructie de resultaatsverplichting op de langere termijn kunnen waarmaken. Door de activiteiten van werktuigbouwkundige, elektrotechnische installaties en bouwkundige elementen (WEB) onder te brengen bij één leverancier per gebied verwacht de aanbestedende dienst ook gebruik te maken van het inzicht van de leverancier om verdere optimaliseringsslagen te maken (meerdere handelingen per call, optimalisatie van het aantal in te zetten uren per opdracht, "First Time Right" etc.).

De verwachting van de aanbestedende dienst is dat leverancier een meerwaarde kan aantonen, door eerder opgedane ervaring. Deze meerwaarde dient (niet noodzakelijk) binnen de onderneming die inschrijft te zijn op gedaan, echter is het wel de verwachting dat de uitvoering, vanuit 1 rechtspersoon zal plaatsvinden (besloten vennootschap, V.O.F e.d.). De impact voor MKB naar inzicht van de aanbestedende dienst relatief beperkt aangezien inschrijven in samenwerking is toegestaan en op **voorhand niet gesteld** is dat ervaring (op het gebied van diensten ten aanzien van WEB) opgedaan dient te zijn vanuit 1 rechtspersoon.

4 Procedure en planning

(...)

4.1.4 Selectie- en gunning procedure

4.1.4.1 De selectieprocedure:

Bij de selectiefase worden gegadigden geselecteerd aan de hand van de beoordeling van 5 voorbeeldprojecten.

Minimale uitgangspunten

Per voorbeeldproject dient de gegadigde te voldoen aan de gestelde minimale uitgangspunten, welke zijn opgenomen in het betreffende voorbeeldproject.

(...)

Bekwaamheid

Per voorbeeldproject kan de gegadigde de mate van bekwaamheid aangeven. De aangegeven bekwaamheid wordt vertaald in een puntenscore.

- Minimaal 4 en maximaal 6 gegadigden gaan door naar de gunningfase. Selectie daarvan is afgeleid van de behaalde gewogen score (ranking) en het onvoorwaardelijk voldoen aan alle gestelde minimale *uitgangspunten*.

In het geval van een gelijke score op ranking 6, zal/zullen de gegadigden met eenzelfde aantal punten, ook toegelaten worden tot de gunningfase.

De behaalde gewogen score zal niet worden meegenomen naar de gunningfase.

(...)

4.1.17 Tegenstrijdigheden en/of onvolkomenheden

De Uitnodiging tot deelneming en de bijlagen zijn met zorg samengesteld. Als de gegadigde desondanks tegenstrijdigheden en/of onvolkomenheden constateert, kan hij dit door middel van het Negometrix platform en gebruikmaking van het invulformulier 'Toelichtende vragen' kenbaar maken aan de aanbestedende dienst met opgaaf van de eventuele consequenties.

De onderhavige selectieleidraad en bijbehorende bijlagen zijn met grote zorg opgesteld. Indien deze desondanks kennelijk fouten, omissies of tegenstrijdigheden bevatten, dient de Gegadigde hiervan tijdig vóór het sluiten van de aanmeldings-termijn melding te maken bij de Aanbestedende Dienst dan wel hier vragen over te stellen, zodat de Aanbestedende Dienst eventuele fouten, omissies of tegenstrijdigheden tijdig kan herstellen. Indien Gegadigde dit nalaat, en fouten, omissies of tegenstrijdigheden pas later aan de orde stelt, terwijl deze hem bekend waren of hadden moeten zijn, kan dit tot gevolg hebben dat hij zich hierop niet meer kan beroepen in een eventuele (bezwaar)procedure bijvoorbeeld tegen de (voorgenomen) selectie- en/of gunningbeslissing".

4.1.18 Voorbeeldprojecten bij de aanbestedende dienst

Het is gegadigden niet toegestaan voorbeeldprojecten die bij de aanbestedende dienst zijn uitgevoerd, in te dienen.

(...)

4.2.10 Opschortende termijn (standstill termijn)

De aanbestedende dienst neemt een opschortende termijn in acht van tenminste 20 (twintig) kalenderdagen die aanvangt op de dag na de datum van verzending van de mededeling van de voorlopige selectiebeslissing aan de betrokken gegadigden.

Iedere betrokken gegadigde die het niet eens is met deze beslissing, kan hiertegen binnen de bovengenoemde termijn opkomen in een kort geding bij de voorzieningenrechter in [plaatsnaam].

Dit geschiedt door betekening van de dagvaarding aan de aanbestedende dienst:

(...)

Indien door geen van de belanghebbende gegadigden, binnen de opschortende termijn, tegen de selectiebeslissing een kort geding is aangespannen en de verificatie van de uitsluitingsgronden en geschiktheidseisen geen onregelmatigheden oplevert, acht de aanbestedende dienst zich vrij om over te gaan tot de gunning-

fase en de geselecteerde gegadigden uit te nodigen voor het indienen van een inschrijving.

(...)

5 Procedure van selectie en beoordeling van de verzoeken tot deelneming (de selectiefase)

(...)

5.1 De procedure van selectie

(...)

5.1.1 Toets op compleetheid

(...)

5.1.2 Beoordeling op de selectiecriteria (algemene selectiecriteria)

Vervolgens beoordeelt de aanbestedende dienst of de gegadigde voldoet aan het gestelde in hoofdstuk 6. Selectiecriteria. Het betreft de algemene selectiecriteria zoals uitsluitingsgronden en geschiktheidseisen.

(...)

5.1.3 Beoordeling op selectiecriteria tot beperking van het aantal gegadigden

De beoordeling geschiedt door vaststelling van het aantal behaalde punten per selectie criterium. De aanbestedende dienst zal de opgegeven referenten ten aanzien van de ingediende voorbeeldprojecten benaderen om de score te verifiëren.

Met inachtneming van de criteria in hoofdstuk 7 worden per selectie criterium punten toegekend volgens de onderstaande schema's voor 'puntentoekening' en 'wegingsfactoren' (de beoordelingssystematiek).

Wegingsfactoren	
Omschrijving selectie criterium	Maximaal aantal te behalen punten per voorbeeldproject
voorbeeldproject "dagelijks onderhoud"	75
voorbeeldproject "technisch beheer"	72
voorbeeldproject "onderhoudsstrategie"	20
voorbeeldproject "partnership"	27
voorbeeldproject "projecten"	56
Totaal	250

Onderstaand wordt de beoordelingssystematiek toegelicht:

- Per voorbeeldproject dient gegadigde echter te voldoen aan de minimale eisen, zoals aangegeven op het invulformulier van het desbetreffende voorbeeldproject. Indien niet wordt voldaan aan de minimale eisen, wordt het voorbeeldproject niet beoordeeld en volgt diskwalificatie. Gegadigde wordt uitgesloten van deelname.
- Elk selectie criterium kent een maximum te behalen punten ten aanzien van het criterium "bekwaamheid gegadigde". Zie bovenstaande tabel.
- Ranking vindt plaats middels optellen van de behaalde punten van de 5 voorbeeldprojecten.
- Ranking 1 tot en met 6 (gegadigden met de hoogste aantal punten) gaan door naar de gunningfase.

- In het geval van een gelijke score op ranking 6, zal/zullen de gegadigden met eenzelfde aantal punten, ook toegelaten worden tot de gunningfase.

(...)

6 Selectiecriteria

(...)

6.4 Selectiecriteria (geschiktheidseisen) (deel IV van het 'UEA')

(...)

6.4.3 C. 'Technische en beroepsbekwaamheid'

De technische en beroepsbekwaamheidseisen hebben te maken met de mate waarin van de gegadigde verwacht mag worden dat hij in staat is de feitelijke werkzaamheden naar behoren te verrichten. Onderstaande geschiktheidseisen sluiten aan bij de kerncompetenties die voor het uitvoeren opdrachten van essentieel belang zijn. Aan de hand van bewijsstukken (beschrijvingen, certificaten e.d.) moet de aanbestedende dienst kunnen beoordelen of de gegadigde over voldoende ervaring en bekwaamheden beschikt en voldoende geëquipeerd is om opdrachten uit te voeren. De aanbestedende dienst formuleert een aantal nadere geschiktheidseisen met betrekking tot technische en beroepsbekwaamheid.

6.4.3.1 *Technici of technische organen voor kwaliteitscontrole*

(...)

6.4.3.2 *Technische uitrusting en maatregelen om de kwaliteit te waarborgen*

(...)

6.4.3.3 *Outillage, materieel en technische uitrusting*

(...)

6.4.3.4 *Gedeelte in onderaanneming*

(...)

6.4.3.5 *Voor een opdracht voor leveringen: certificaten van instituten voor kwaliteitscontrole*

De ondernemer kan de vereiste certificaten verstrekken die door erkende officiële instituten of diensten voor kwaliteitscontrole zijn opgesteld en waarin wordt verklaard dat duidelijk door referenties geïdentificeerde producten beantwoorden aan de technische specificaties of normen die in de betreffende aankondiging of aanbestedingsstukken zijn vermeld.

De gegadigde moet met het oog op de technische bekwaamheid en beroepsbekwaamheid de volgende certificaten kunnen overleggen.

a. Milieubeleidsverklaring

De gegadigde moet een geldige milieubeleidsverklaring kunnen verstrekken. Hierin wordt melding gedaan dat er conform Milieuzorgsysteem ISO 14001 (of een ten minste gelijkwaardig systeem) wordt gewerkt en welke milieuaspecten zijn toeleveranciers toepassen.

b. Veiligheids certificering

In het kader van veiligheid, gezondheid en milieu dienen de medewerkers en het bedrijf van de gegadigde, die ter uitvoering van de opdracht werkzaamheden verrichten, gedurende de looptijd van de overeenkomst VCA-gecertificeerd te

zijn. De gegadigde moet een geldig certificaat (of een vergelijkbaar bewijs) hiervan kunnen verstrekken.

In het kader van brandveiligheid en ontruiming, dient het bedrijf van de gegadigde, die ter uitvoering van de opdracht werkzaamheden verrichten, gedurende de looptijd van de overeenkomst te beschikken over een CCV-certificaat. De gegadigde moet een geldig certificaat (of een vergelijkbaar bewijs) hiervan kunnen verstrekken.

c. Kwaliteitsborging

De gegadigde moet een certificaat (of een vergelijkbaar bewijs) van afdoende kwaliteitsborging kunnen verstrekken (ISO 9001 of een tenminste gelijkwaardig systeem), waarin procedures e.d. worden aangeduid of benoemd.

d. Installeren, monteren en beheren van installaties

De gegadigde moet deze certificaten (of een vergelijkbaar bewijs) van afdoende kennis van installeren, monteren en beheren van installaties kunnen verstrekken ((BRL 6000, sub's: 00-AB-02-03-05-06-08-16-21) of een tenminste gelijkwaardig systeem), waarin procedures e.d. worden aangeduid of benoemd.

e. Energieprestatieadvisering

De gegadigde moet deze certificaten (of een vergelijkbaar bewijs) van energieprestatieadvisering kunnen verstrekken ((BRL 9500, sub's: 00-03-04) of een tenminste gelijkwaardig systeem), waarin procedures e.d. worden aangeduid of benoemd.

(...)

7 Selectiecriteria ter beperking van het aantal te selecteren gegadigden

(...)

7.1 Voorbeeld project: Dagelijks onderhoud

Onder dagelijks onderhoud wordt verstaan: de tijdens de levensduur van een gebouw ononderbroken uit te voeren reeks van inspecties, onderhoudsbeurten, wijzigingen en herstelwerkzaamheden die nodig zijn om te waarborgen dat het gebouw en (het functioneren van) gebouwinstallaties in overeenstemming met de beoogde uitgangpunten blijven⁴.

Onder het dagelijks onderhoud vallen onder andere de volgende werkzaamheden en verantwoordelijkheden:

- . preventief onderhoud;
- . correctief onderhoud;
- . inspectief onderhoud;
- . wettelijk verplichte testen.

Gegadigde dient het invulformulier voorbeeldproject 'Dagelijks onderhoud' in te vullen en te laten ondertekenen door de referent van het voorbeeldproject dat gegadigde voor de beantwoording van deze vraag opvoert.

7.2 Voorbeeld project: Technisch Beheer

Onder het technisch beheer vallen onder andere de volgende werkzaamheden en verantwoordelijkheden:

- . wet- en regelgeving;
- . monitoren GBS, aanpassen setpoints GBS, configuratiebeheer;
- . planningen;
- . rapportages;

- . milieubeheer;
- . administratie- en registratie bouwafval;
- . installatiecartotheek (assetlijst);
- . revisie en onderhoudsvoorschriften;
- . verbeterplannen;
- . communicatie- en rapportage structuur.

Gegadigde dient het invulformulier voorbeeldproject 'Technisch Beheer' in te vullen en te laten ondertekenen door de referent van het voorbeeldproject dat gegadigde voor de beantwoording van deze vraag opvoert.

7.3 Voorbeeld project: Onderhoudsstrategie

Gegadigde dient aan te tonen dat er toegevoegde waarde is geleverd door middel van het opzetten, implementeren en toepassen van een onderhoudsstrategie in overeenstemming met de doelen van [Onderdeel van Beklaagde].

Gegadigde dient het invulformulier voorbeeldproject 'Onderhoudsstrategie' in te vullen en te laten ondertekenen door de referent van het voorbeeldproject dat gegadigde voor de beantwoording van deze vraag opvoert.

7.4 Voorbeeld project: Partnership

Partnership houdt in dat zowel [Onderdeel van Beklaagde] als de gegadigde zich hebben gecommitteerd aan gestelde verplichten over en weer, zoals gesteld in het contract van deze referentie. Echter de opdrachtgever van de referentie vindt het minstens zo belangrijk dat er geïnvesteerd wordt in de (lange termijn) relatie en onlosmakelijk is hiermee transparantie verbonden. Daarnaast hebben de opdrachtgever en gegadigde profijt van innovaties, (proces)optimalisaties welke een effectieve dienstverlening tot stand brengt, borgt en continue verbetering met zich meebrengt.

Gegadigde dient het invulformulier voorbeeldproject 'Partnership' in te vullen en te laten ondertekenen door de referent van het voorbeeldproject dat gegadigde voor de beantwoording van deze vraag opvoert.

7.5 Voorbeeld project: Projecten

Gegadigde dient aan te tonen dat zij in staat werkzaamheden te kunnen coördineren en uitvoeren in een projectvorm. Dit betreft projecten ten aanzien van vervangend onderhoud.

Indien werkzaamheden ten aanzien van vervangend onderhoud in opdracht gegeven worden, dienen de volgende werkzaamheden minimaal uitgevoerd te kunnen worden:

- . uitschrijven programma van eisen;
- . opstellen technische documenten;
- . calculatie;
- . werkvoorbereiding en inkoop;
- . uitvoering en uitvoeringsbegeleiding;
- . oplevering en overdracht;
- . nazorg en garantie.

Gegadigde dient het invulformulier voorbeeldproject 'Procesbeheersing' in te vullen en te laten ondertekenen door de referent van het voorbeeldproject dat gegadigde voor de beantwoording van deze vraag opvoert.'

- 1.3. Voor ieder voorbeeldproject dienen gegadigden invulformulieren in te vullen. Uit dit formulier volgt dat ieder voorbeeldproject ten minste aan een aantal minimumeisen moet voldoen en dat gegadigden vervolgens punten kunnen scoren

indien bepaalde elementen deel uitmaken van het betreffende voorbeeldproject. Eén van de elementen waarmee bij alle voorbeeldprojecten punten konden worden gescoord, betrof het element "Geïntegreerd contract":

'Bijlage: Standaardformulier ervaring van de gegadigde of combinatie gegadigden betreffende voorbeeldproject "Dagelijks onderhoud".

(...)

Puntenscore voorbeeldproject Dagelijks onderhoud

- **Maximale score**

79 punten

(...)

Gegadigde dient <u>ten minste</u> te voldoen aan de volgende uitgangspunten			
Ten aanzien van het voorbeeldproject:		☐ Ja	Voorbeeldproject wordt niet beoordeeld
- Gegadigde of combinatie gegadigden is/zijn hoofdaannemer/penvoerder van gecontracteerde dienstverlening. (...)		☐ Nee	
- Gegadigde of combinatie van gegadigden is hoofduitvoerende, waarbij maximaal 40% van de werkzaamheden (uitgedrukt in uren) zijn uitbesteed aan derden/onderaannemers, binnen dit voorbeeldproject. (...)			
<u>Bekwaamheid gegadigde:</u>			
Geïntegreerd contract	Gegadigde of combinatie gegadigden heeft/hebben technisch beheer werkzaamheden uitgevoerd binnen een geïntegreerd contract ¹ Bouwkundig-Elektrotechnisch-Werktuigbouwkundig.	☐	7
(...)			

¹ 1 contract, 1 penvoerder'

1.4. Bij het voorbeeldproject Technisch Beheer konden voor het onderdeel geïntegreerd contract maximaal 7 punten worden behaald van de maximaal 76 voor dit voorbeeldproject te behalen punten. Bij het voorbeeldproject Onderhoudsstrategie konden voor het onderdeel geïntegreerd contract maximaal 2 punten worden behaald van de maximaal 20 te behalen punten. Bij het voorbeeldproject Partnership betrof dit maximaal 3 punten van de 27 maximaal te behalen punten en bij het voorbeeldproject Projecten ging het om maximaal 5 punten van de 56 te behalen punten. In totaal konden maximaal 24 punten worden behaald voor het element 'geïntegreerd contract' van de maximaal 258 te behalen punten.

1.5. In de eerste Nota van Inlichtingen van 3 maart 2017 zijn onder meer de volgende vraag en het volgende antwoord opgenomen:

Vraag 68: 'In de voorbeeldprojecten beschrijft u een set aan uitgangspunten waar de gegadigden binnen 1 referentieproject ten minste aan moet voldoen.

Wij hebben geen probleem om te voldoen aan de gevraagde uitgangspunten echter zorgt de combinatie van uitgangspunten die binnen 1 project gerealiseerd moeten worden voor een serieuze uitdaging.

Om die reden vragen wij u of het akkoord is om de gevraagde uitgangspunten niet met één project, maar middels meerdere projecten, aantoonbaar te maken? Graag wijzen wij u ook op Voorschrift 3.5 F Gids Proportionaliteit waarin beschreven staat dat het gaat om het vinden van al die ondernemingen die, al dan niet in meerdere verschillende projecten, de benodigde ervaring hebben opgedaan.'

Antwoord: 'Nee, u dient zich strikt te houden aan het gestelde.'

- 1.6. In de tweede Nota van Inlichtingen van 10 maart 2017 is de volgende vraag en het volgende antwoord opgenomen:

Vraag 1: ' (...) In de Nota van Inlichtingen bij vraag 68 aan dat het niet is toegestaan om, middels meerdere referenties, aantoonbaar te maken dat de opdrachtnemer aan de gestelde eisen in één voorbeeldproject kan voldoen. Ten aanzien van het voorbeeldproject "dagelijks onderhoud" en "vervangend onderhoud" verzoeken wij u vriendelijk doch dringend om uw keuze te heroverwegen. Het betreft dan specifiek één E/W referentie en één B referentie die wij wensen in te dienen en die beiden worden uitgevoerd in een soortgelijke omgeving (zoals bijv. een ziekenhuis voor 'vervangend onderhoud'). Bent u hiertoe bereid? Zo nee, kunt u dat nader motiveren?'

Antwoord: ' (...) De aanbestedende dienst is hiertoe niet bereid. Een gegadigde kan deelgenomen hebben in een combinatie waar gegadigde hoofdaannemer/penvoerder was. De combinatie die kwalificeert voor het voorbeeldproject heeft niet tevens de combinatie te zijn die zich als gegadigde inschrijft. De aanbestedende dienst wijst erop dat het opvoeren van een andere combinatie dan waarmee ingeschreven wordt tot gevolg heeft dat op het invulformulier 'voorbeeldproject "Projecten" en voorbeeldproject "Dagelijks onderhoud" bij het invulvak 'geïntegreerd contract' geen score kan worden behaald.'

- 1.7. Naar aanleiding van het antwoord van beklagde op de vraag in de tweede Nota van Inlichtingen heeft klager een aanvullende vraag aan beklagde voorgelegd. Beklagde heeft op 14 maart 2017 als volgt op deze vraag gereageerd:

'Naar aanleiding van onderstaande vraag wenst de aanbestedende dienst de uitgangspunten voor het indienen van het voorbeeldproject nader toe te lichten.

Vraag:

"Naar aanleiding van de 2^e nota van inlichtingen laatste alinea mbt het gedeelte: De aanbestedende dienst wijst erop dat het opvoeren van een andere combinatie dan waarmee ingeschreven wordt tot gevolg heeft dat op het invulformulier "voorbeeldproject "project" en voorbeeldproject "dagelijks onderhoud" bij het invulvak geïntegreerd contract geen score kan worden behaald, u feitelijk het volgende bedoeld?:

Er kan niet in één voorbeeldproject (zoals dagelijks onderhoud) sprake zijn van één penvoerder voor bouwkunde en één andere penvoerder voor E+W. Feitelijk verlangt u één penvoerder voor zowel E+W+B voor het voorbeeld project.

Dit zou dan ook in lijn liggen met uw verwijzing naar de toelichting: 1 contract, 1 penvoerder onderaan de pagina van het voorbeeldproject.

Met andere woorden, zolang er sprake is of is geweest gedurende bepaalde van 1 contract met 1 penvoerder en bijvoorbeeld een onderaannemer voor B, dan voldoet het project als voorbeeld.

U bent immers toch op zoek naar één aanspreekpunt (penvoerder) welke de ervaring heeft met het realiseren van een geïntegreerd contract? Dit staat toch los dan van welke onderaannemers er worden ingeschakeld?"

Bevestiging uitgangspunt:

U constateert terecht dat de aanbestedende dienst één penvoerder wenst voor zowel de disciplines E+W+B voor het voorbeeldproject. Vereist voor de punten-toekenning bij het invulvak geïntegreerd contract is evenwel dat alle vertegenwoordigers van de disciplines (E+W+B) onderdeel vormen van de combinatie, waarmee u als gegadigde inschrijft. Indien dat niet het geval is, dan worden geen punten toegekend bij het invulvak "geïntegreerd contract".

(...)'

- 1.8. Op 21 maart 2017 heeft klager als volgt op het antwoord van beklagde gereageerd:

'De uitgangspunten zijn nog steeds niet helemaal duidelijk voor ons.

Een penvoerder kan bij [Beklaagde] zelfstandig indienen voor E+W+B als deze partij in het verleden bij een andere opdrachtgever een E+W+B project heeft gerealiseerd. Of de penvoerder daarbij een onderaannemer voor Bouwkunde heeft ingeschakeld is dan niet direct te herleiden vanuit het invulformulier voorbeeldprojecten.

Heeft u het bericht dat wij van u ontvangen hebben ook gedeeld met de andere partijen zodat er een gelijkheid aan kansen wordt gecreeerd? (het kan immers nu zo zijn dat dit onderdeel zeer verschillend wordt geïnterpreteerd en de wel of niet terrechte toekenning van punten voor een geïntegreerd contract E+W+B niet controleerbaar is voor u vanuit het invulformulier)

Andere opties zijn:

- Het onderdeel geïntegreerd contract niet mee te laten wegen (dus laten vervallen)

- of aan laten geven hoe het E of W of B deel zijn gerealiseerd (zelfstandig door de penvoerder of met behulp van een onderaannemer, want dan is voor u duidelijk of de inschrijvende combinatie dezelfde is als bij de 5 invulformulieren van het voorbeeldproject)'

- 1.9. Beklaagde heeft op 21 maart 2017 als volgt gereageerd op het bericht van klager:

'In reactie op uw stelling ten aanzien van het indienen van een voorbeeldproject waarbij onderaanneming gebruikt is, verwijst de aanbestedende dienst naar eerdere communicatie waarbij bevestigd is dat het gegadigde is toegestaan om het voorbeeldproject op te voeren. Verder is aangegeven dat een onderaannemer die eveneens deel uitmaakt van de combinatie waarmee gegadigde inschrijft punten krijgt toegekend krijgt bij het invulvak 'geïntegreerd contract'.

Aangezien gegadigde aangeeft dat aanbestedende dienst niet direct kan herleiden of er gebruik gemaakt is van onderaanneming bevestigt de aanbestedende dienst nogmaals dat de opgevoerde referenten per ingediende inschrijving gebeld worden voor verificatiedoeleinden.

Tevens kan de aanbestedende dienst bevestigen dat het antwoord uw eerdere vraag (d.d. 14 maart 2017) gedeeld is met alle inschrijvers. De aanbestedende dienst merkt tevens op dat u als enige op dit bericht een vervolgvraag heeft gesteld.

(...)'

- 1.10. Op 11 april 2017 heeft beklagde per brief de mededeling van de selectiebeslissing verstuurd. In deze mededeling is het volgende opgenomen:

'Hierbij deelt [Beklaagde] u officieel mee dat u niet één van de zes gegadigden bent die geselecteerd is voor de gunningfase van de onderhavige Europese aanbesteding 'Beheer & onderhoud gebouw en gebouw gebonden installaties'.

(...)

De selectie is tot stand gekomen op grond van beoordeling van de gestelde eisen en de kwaliteitswensen in de Uitnodiging tot deelneming. De beoordeling heeft plaatsgevonden op basis van het gunningscriterium 'Beste prijs-kwaliteitverhouding', met inachtneming van de beoordelingssystematiek (van wegingsfactoren en maximaal aantal te behalen punten) zoals in de Uitnodiging tot deelneming beschreven.

De resultaten van de beoordeling zijn in bijlage I opgenomen. In bijlage II (overzicht van specifieke kenmerken) geeft de aanbestedende dienst een nadere onderbouwing van de door u behaalde scores.

De aanbestedende dienst neemt een opschortende termijn in acht van tenminste 20 (twintig) kalenderdagen die aanvangt op de dag na de datum van verzending van de mededeling van de voorlopige gunningsbeslissing aan de betrokken gegadigden. De opschortende termijn vangt aan op 11 april 2017 en eindigt op 8 mei 2017.

Iedere betrokken gegadigde die het niet eens is met deze voorlopige selectiebeslissing, kan hiertegen binnen de bovengenoemde termijn opkomen in een kort geding bij de voorzieningenrechter in [plaatsnaam].

(...)

Wordt door u binnen de bezwarentermijn geen kort geding procedure aanhangig gemaakt dat gaat [Beklaagde] er van uit dat u geen bezwaar heeft tegen de selectiebeslissing en dat u de gegeven onderbouwing van deze beslissing voldoende acht. Als dan vervalt het recht tegen al het voornoemde in rechte op te komen en/of daarop enige vordering te baseren tot schadevergoeding of welke andere aanspraak dan ook.

(...)

Bijlage I Overzicht eindscores

Maximaal te behalen punten	Behaalde score [Klager]	Behaalde score [A]	Behaalde score [B]	Behaalde score [C]	Behaalde score [D]	Behaalde score [E]	Behaalde score [F]
258	219	255	231	225	236	231	240

Bijlage II Overzicht specifieke kenmerken

(...)'

- 1.11. Op 25 april 2017 heeft beklagde een nieuwe versie Bijlage II "Overzicht specifieke kenmerken" aan klager gezonden omdat in de versie van 11 april 2017 de score niet optelde tot de score zoals weergegeven in bijlage I.

'Bijlage II Gecorrigeerd overzicht specifieke kenmerken

Onderwerp	Maximaal te behalen score	Score bij indienen	Behaalde score Inschrijver na beoordeling
Voorbeeldproject "dagelijks onderhoud"	79	63	63
Motivering behaalde score			
Beoordeling: <ul style="list-style-type: none">• Geen correctie			

Onderwerp	Maximaal te behalen score	Score bij indienen	Behaalde score Inschrijver na beoordeling
Voorbeeldproject "technisch beheer"	76	69	69
Motivering behaalde score			
Beoordeling: <ul style="list-style-type: none">• Geen correctie			

Onderwerp	Maximaal te behalen score	Score bij indienen	Behaalde score Inschrijver na beoordeling
Voorbeeldproject "onderhoudsstrategie"	20	18	18
Motivering behaalde score			
Beoordeling: <ul style="list-style-type: none">• Geen correctie			

Onderwerp	Maximaal te behalen score	Score bij indienen	Behaalde score Inschrijver na beoordeling
Voorbeeldproject "projecten"	56	45	45
Motivering behaalde score			
Beoordeling: <ul style="list-style-type: none">• Geen correctie			

Onderwerp	Maximaal te behalen score	Score bij indienen	Behaalde score Inschrijver na beoordeling
Voorbeeldproject "partnership"	27	24	24
Motivering behaalde score			
Beoordeling:			
<ul style="list-style-type: none"> • Geen correctie 			

2. Beschrijving klacht

Alle onderdelen van de klacht zijn gericht tegen het selectie criterium 'geïntegreerd contract' dat beklagde in de invulformulieren voor de vijf voorbeeldprojecten heeft opgenomen (zie hoofdstuk 7 van de Selectieleidraad, in 1.2 hiervoor en de bijlagen met invulformulieren in 1.3 hiervoor).

2.1. Klachtonderdeel 1

Beklaagde heeft in strijd met de Gids Proportionaliteit, meer in het bijzonder Voorschrift 3.5 F, kerncompetenties gestapeld.

2.2. Klachtonderdeel 2

Beklaagde heeft de mogelijkheden voor de gegadigden om zelf te kiezen in welke samenstelling en met een beroep op welke derden zij een verzoek tot deelneming zouden indienen, ongeoorloofd beperkt.

2.3. Klachtonderdeel 3

Beklaagde heeft het element "geïntegreerd contract" ten onrechte vijf keer meegewogen.

3. Onderbouwing klacht

3.1. Klager geeft aan dat beklagde de onderhoudswerkzaamheden vóór de onderhavige aanbestedingsprocedure niet heeft ondergebracht in een geïntegreerd B (Bouwkundig), W (Werktuigbouwkundig) en E (Elektrotechnisch) contract, maar twee separate contracten heeft gesloten met een B-aannemer en een W/E-aannemer. Klager is de zittende dienstverlener voor het W/E-onderhoud en X is de zittende dienstverlener voor het B-onderhoud. Klager heeft een verzoek tot deelneming ingediend met X als onderaannemer.

3.2. Op grond van paragraaf 4.1.18 ("Voorbeeldprojecten bij de aanbestedende dienst") van de Selectieleidraad (zie 1.2 hiervoor) mocht klager geen voorbeeldprojecten indienen die bij beklagde zijn uitgevoerd.

3.3. Klager geeft verder aan dat zij uit het antwoord van beklagde op de vraag in de tweede Nota van Inlichtingen (zie 1.6 hiervoor) heeft afgeleid dat beklagde een nieuwe randvoorwaarde introduceert. Deze randvoorwaarde houdt volgens klager in dat het niet voldoende is om een referentieproject te overleggen dat bestaat uit een geïntegreerd contract (B, W en E) waarin zij penvoerder is geweest, maar dat uit dat referentieproject ook moest blijken dat zij met dezelfde onderaan-

nemer had samengewerkt als waarmee zij nu wil inschrijven voor de onderhavige aanbestedingsprocedure. Indien gegadigde met een andere onderaannemer inschrijft, worden er geen punten toegekend. Volgens klager heeft beklagde deze nieuwe randvoorwaarde, en meer in het bijzonder de proportionaliteit daarvan, niet toegelicht.

- 3.4. Klager stelt dat deze randvoorwaarde voor haar juist problematisch was, omdat zij voornemens was om haar geschiktheid aan te tonen door (mede) een beroep te doen op het referentieproject dat zij bij A had uitgevoerd met een andere onderaannemer dan X. Klager is van mening dat de nieuw geïntroduceerde randvoorwaarde geen enkel verband houdt met het doel van het selectie criterium (namelijk zeker stellen dat een aannemer ervaring heeft met het realiseren van een geïntegreerd contract en dat hij daarbij penvoerder is geweest).
- 3.5. Volgens klager heeft beklagde in al haar antwoorden bevestigd dat gegadigden alleen punten konden scoren indien alle partijen die de B, E en W werkzaamheden in het referentieprofiel hadden uitgevoerd, tevens onderdeel vormden van de combinatie waarmee de gegadigde zich nu aanmeldde. Bovendien heeft beklagde naar de mening van klager ook in haar antwoorden op de aanvullende vragen van klager geen enkele motivering gegeven voor de wijze waarop zij omging met het uitvragen van kerncompetenties.
- 3.6. Klager stelt zich op het standpunt dat het element "Geïntegreerd contract" cruciaal blijkt te zijn geweest voor de uitkomst van de selectiefase. Volgens klager blijkt uit de mededeling van de selectiebeslissing dat zij slechts een paar punten te kort komt om geselecteerd te worden voor de gunningfase. Deze punten had klager naar haar mening kunnen scoren indien beklagde het element op deugdelijke wijze had vormgegeven en klager kan zich daarom niet verenigen met de selectiebeslissing.
- 3.7. Klachtonderdeel 1
 - 3.7.1. Klager stelt dat aanbestedende diensten conform Voorschrift 3.5 F van de Gids Proportionaliteit voor het toetsen van de technische bekwaamheid kerncompetenties dienen vast te stellen die overeenkomen met de gewenste ervaring op essentiële punten van de opdracht.
 - 3.7.2. Uit dit Voorschrift en de daarop gegeven toelichting volgt volgens klager eveneens dat het stapelen van kerncompetenties in beginsel niet is toegestaan, tenzij de aard van de opdracht dit rechtvaardigt, in welk geval het verstrekken van een motivering voor een dergelijke stapeling van kerncompetenties aangewezen is.
 - 3.7.3. Een gegadigde dient volgens klager in de gelegenheid gesteld te worden om aan te tonen dat hij ervaring heeft met de afzonderlijke kerncompetenties die beklagde noodzakelijk heeft geacht voor de opdracht.
 - 3.7.4. In dit geval heeft beklagde kennelijk van belang geacht dat:
 - (i) een gegadigde ervaring heeft met de uitvoering van een geïntegreerd contract (Bouwkundig, Werktuigbouwkundig en Elektrotechnisch);
 - (ii) een gegadigde ervaring heeft met penvoerderschap in een geïntegreerd contract;
 - (iii) een gegadigde eerder heeft samengewerkt met de onderaannemer waarmee hij zich nu aanmeldt.
 - 3.7.5. Klager voert aan dat beklagde al deze elementen gestapeld heeft en als randvoorwaarde gesteld heeft dat een gegadigde de elementen sub (i), (ii) en (iii) in één referentie moest aantonen om punten te kunnen verdienen.

3.7.6. Volgens klager is er echter geen enkele noodzaak of rechtvaardiging om deze elementen ineens te toetsen en slechts punten toe te kennen indien alle elementen zijn vervuld. Klager is van mening dat de elementen eenvoudig los kunnen worden getoetst. Een gegadigde die de onder (i) tot en met (iii) vermelde ervaring in verschillende projecten en met verschillende partijen heeft opgedaan, is immers niet minder geschikt voor uitvoering van de aanbestede opdracht dan een gegadigde die deze ervaring in één referentieproject heeft verenigd.

3.7.7. Klager verwijst naar Advies 312, overweging 5.3 van de Commissie waarin de maatstaf is gehanteerd dat het bij selectiecriteria van de omstandigheden van het geval afhangt of het vragen van combinaties van kerncompetenties bij één referentiewerk als selectie criterium zinvol en dus toelaatbaar is:

‘Van belang daarbij is of er sprake is van een zodanige samenhang van die kerncompetenties in het kader van de opdracht die wordt aanbesteed dat het kunnen beschikken door een inschrijver over een combinatie van competenties ontleend aan één referentiewerk een grotere mate van geschiktheid oplevert.’

3.7.8. Klager is van mening dat bij de elementen (i) tot en met (iii) een dergelijke samenhang niet aanwezig is. In ieder geval heeft beklagde volgens klager daarvoor geen enkele motivering gegeven, ook niet nadat zij in de eerste Nota van inlichtingen nadrukkelijk was gewezen op haar verplichtingen die voortvloeien uit Voorschrift 3.5 F Gids Proportionaliteit. Klager stelt dat beklagde dan ook niet aan de door de Commissie gestelde maatstaf van Advies 312, overweging 5.3. heeft voldaan.

3.7.9. Voorts merkt klager nog op dat beklagde zich in feite schuldig maakt aan een dubbele stapeling van kerncompetenties. Beklagde verlangt in de eerste plaats voor een maximale score dat een referentieproject een groot aantal verschillende elementen in zich verenigt waarvoor maar liefst 25 elementen moeten zijn vervuld om een maximale score te behalen. Vervolgens moet een gegadigde, om zijn punten voor het element “Geïntegreerd contract” (dat is één van die 25 elementen) te kunnen scoren, nog eens drie gestapelde aspecten aantonen.

3.7.10. Klager acht een dergelijke stapeling van kerncompetenties, mede in het licht van Advies 52 en Advies 312, disproportioneel.

3.7.11. Bovendien wil klager er nog op wijzen dat in de markt voor onderhoudsopdrachten zoals onderhavige slechts zeer weinig referenties beschikbaar zijn voor opdrachten waarin B, W en E werkzaamheden in één geïntegreerd contract zijn uitgevoerd (klager brengt in herinnering dat ook beklagde tot op heden separate contracten sloot voor enerzijds B en anderzijds W/E werkzaamheden). In zoverre is het vragen van ervaring met de uitvoering van een geïntegreerd contract bestaande uit B, W en E werkzaamheden als zodanig al discutabel.

3.8. Klachtonderdeel 2

3.8.1. In de tweede plaats is klager van mening dat het door beklagde gehanteerde selectie criterium ertoe leidt dat gegadigden op onaanvaardbare wijze worden beperkt in hun mogelijkheid om een beroep te doen op een derde om hun geschiktheid aan te tonen.

3.8.2. Klager merkt op dat op grond van de Aanbestedingswet iedere gegadigde zich mag beroepen op de bekwaamheden van een derde, voor zover hij zelf niet geschikt over de ervaring waar de aanbesteder om vraagt, mits hij aantoont dat hij

bij uitvoering van de werkzaamheden daadwerkelijk kan beschikken over de middelen van die derde waarop hij zich beroept (artikel 2.94 lid 1).

- 3.8.3. Beklaagde hanteert volgens klager een selectie criterium waarbij gegadigden die zich met een onderaannemer aanmelden waarmee zij eerder opdrachten hebben uitgevoerd een betere kans maken om te worden geselecteerd. Hierdoor wordt de mogelijkheid om een beroep te doen op een derde zonder enige rechtvaardiging beperkt, althans hebben gegadigden die zich beroepen op een derde waarmee zij eerder hebben samengewerkt een grotere kans om te worden geselecteerd. Het is echter niet zo dat een gegadigde die eerder met dezelfde onderaannemer heeft gewerkt als waarmee hij zich nu aanmeldt, daardoor meer geschikt is om de onderhavige opdracht uit te voeren. Gelet daarop is volgens klager sprake van een ondeugdelijk criterium.
- 3.8.4. Dit geldt nog eens te meer nu beklagde dit element "Geïntegreerd contract" bij alle vijf voorbeeldprojecten heeft meegewogen. Om een maximale score te behalen voor de selectiecriteria moest een gegadigde dus vijf referentieprojecten indienen waarin hij telkens met dezelfde onderaannemer had gewerkt. Gebruikmaken van derden (die ook daadwerkelijk zouden worden ingezet) om voor de verschillende disciplines aan te tonen dat relevante ervaring aanwezig was, werd daarmee nagenoeg illusoir. Klager acht dat in strijd met (de bedoeling van) artikel 2.94 Aanbestedingswet (en de richtlijn bepaling waarop dit artikel is gebaseerd) en disproportioneel.

3.9. Klachtonderdeel 3

- 3.9.1. Ook om een andere reden was het beklagde volgens klager niet geoorloofd om het element "Geïntegreerd contract" vijf keer mee te wegen. Per kerncompetentie mag op grond van voorschrift 3.5G Gids Proportionaliteit maximaal één referentie worden gevraagd. Beklaagde heeft in casu gevraagd om vijf referenties waarin ervaring met geïntegreerde contracten wordt aangetoond.
- 3.9.2. Hoewel het hier gaat om een selectie criterium en bij selectiecriteria in het algemeen wel enige ruimte bestaat om meerdere referenties op hetzelfde onderdeel te scoren, acht klager hetgeen beklagde heeft gedaan, niet geoorloofd. De door beklagde toegepaste beoordelingssystematiek bracht immers met zich dat één en dezelfde referentie meerdere malen positief kon scoren op dit element (waarvoor het element dus dubbel zou gaan tellen).
- 3.9.3. De gevraagde voorbeeldprojecten waren door beklagde zo ingestoken dat één en dezelfde referentie meerdere malen kon worden ingezet om punten te scoren, bijvoorbeeld voor Dagelijks Onderhoud en Technisch Beheer en Onderhoudsstrategie. In ieder invulformulier konden punten worden gescoord voor het element "Geïntegreerd contract". Indien een inschrijver op drie invulformulieren dezelfde referentie invulde, kreeg hij dan ook drie keer punten voor "Geïntegreerd contract", terwijl het telkens om hetzelfde feit ging: de ervaring die hij in één en hetzelfde project had opgedaan. Bij een partij die vijf keer dezelfde referentie gebruikte, werd zelfs vijf keer gescoord voor hetzelfde feit.
- 3.9.4. Aangezien de selectiecriteria tot doel hebben om te bepalen welke partijen het meest geschikt zijn om te worden geselecteerd, zal een partij die vaker scoort voor hetzelfde element (zoals "Geïntegreerd contract"), ook daadwerkelijk meer geschikt moeten zijn dan een partij die minder vaak scoort. In dit geval werkt het selectie criterium volgens klager echter anders uit: het is denkbaar dat een partij die één en dezelfde referentie vijf keer gebruikt hoger scoort, dan een partij die twee of drie verschillende geïntegreerde B/W/E referenties gebruikt. Op grond

hiervan concludeert klager dat het selectie criterium dat beklagde heeft gehanteerd op dit onderdeel inherent ondeugdelijk is.

4. Reactie beklagde

- 4.1. Beklagde merkt allereerst op dat klager in diverse e-mailberichten heeft laten weten dat zij niet kan instemmen met de selectiebeslissing en de aanbestedende dienst heeft verzocht de bezwaretermijn te schorsen. Klager heeft volgens beklagde geen motivering hiervoor gegeven in haar berichten.
- 4.2. Op 4 mei 2017 heeft er een gesprek tussen partijen plaatsgevonden. Beklagde stelt dat klager ook in dit gesprek geen onderbouwing heeft gegeven voor haar standpunt, met uitzondering van een zeer algemene stellingname over de door beklagde gehanteerde selectiecriteria en de daarbij gebruikte systematiek.
- 4.3. Beklagde heeft wegens het gebrek aan inhoudelijke motivering of nadere onderbouwing geweigerd de bezwaretermijn te verlengen. Daarna heeft beklagde niets meer van klager vernomen. Klager heeft beklagde wel meerdere malen laten weten een klacht bij de Commissie te zullen indienen en heeft een enkele keer aangegeven een kort geding te overwegen. Pas op 13 juni 2017 heeft beklagde een klacht ontvangen van klager. De inhoudelijke motivering is opgenomen in de brief van de advocaat van klager, die zich volgens beklagde niet eerder heeft gemeld dan wel bij beklagde bekend was.
- 4.4. Beklagde merkt op dat zij inmiddels de selectiefase heeft afgerond en de gunningsfase is gestart en dat het voor haar dan ook niet meer mogelijk is om op de selectiebeslissing terug te komen. De bezwaretermijn is volgens beklagde reeds geruime tijd – ongebruikt – verlopen.
- 4.5. Klachtonderdelen 1, 2 en 3
 - 4.5.1. Beklagde heeft in hoofdstuk 5 van de Selectieleidraad haar selectieprocedure vastgelegd (zie 1.2 hiervoor). Daarin is, naast de algemene selectiecriteria, aangegeven dat een beoordeling plaatsvindt op selectiecriteria, die strekken tot beperking van het aantal gegadigden in de gunningsfase. Deze selectiecriteria hebben betrekking op de in paragraaf 5.1.3 genoemde voorbeeldprojecten met het element "geïntegreerd contract".
 - 4.5.2. Enkele gegadigden hebben in de loop van de selectieprocedure vragen gesteld over het element "geïntegreerd contract", zoals dat in de formulieren is opgenomen. Beklagde heeft deze vragen beantwoord en in de Nota's van Inlichtingen aangegeven dat een gegadigde op dit onderdeel alleen punten kan scoren indien de partijen die B, W en E werkzaamheden in het voorbeeldproject hadden uitgevoerd tevens onderdeel vormden van de combinatie waarmee de gegadigde zich nu aanmeldde.
 - 4.5.3. De reden die beklagde hiervoor geeft is dat zij, gezien een aantal negatieve ervaringen in het verleden en mede gelet op de grote omvang van deze opdracht, bij voorkeur zaken wenst te doen met een combinatie die in de praktijk haar diensten heeft bewezen en daarmee heeft laten zien dat zij ook daadwerkelijk heeft gefunctioneerd. Beklagde stelt dat een puntentoekenning in dit verband daarom bepaald niet onredelijk is.
 - 4.5.4. Beklagde merkt op dat van de gegadigden slechts één gegadigde op dit onderdeel punten heeft gescoord.

- 4.5.5. Beklaagde stelt dat zij met de verstrekte motivering heeft voldaan aan het bepaalde in artikel 2.99 Aw 2012, dat de door haar gehanteerde selectiecriteria transparant, objectief en niet discriminerend zijn geweest en dat zij daarbij heeft gehandeld binnen de kaders van de Gids Proportionaliteit (versie april 2016).
- 4.5.6. Beklaagde hecht eraan op te merken dat een ranking op basis van financieel-economische draagkracht, omvang of aantal van referenties of aantal medewerkers niet heeft plaatsgevonden, dat klager erkent dat inhoud en strekking van het selectie criterium uiteindelijk ook bij haar duidelijk is geworden en dat geen "knock-out"-criterium is gebruikt. Het gaat volgens beklagde om een extra puntentoekenning.
- 4.5.7. Volgens beklagde gaat het in dit geval om het bepalen van het aantal uit te nodigen inschrijvers en de daarbij te hanteren ranking. Beklaagde heeft zich daarbij, anders dan klager kennelijk meent, niet bediend van referentieprojecten en kerncompetenties, maar juist van voorbeeldprojecten (*onderstreping beklagde*). Toetsing van de technische en beroepsbekwaamheid vindt volgens beklagde plaats aan de hand van de criteria van paragraaf 6.4.3 van de selectieleidraad. Beklaagde stelt dat het woord "kerncompetentie" in de selectieleidraad niet voorkomt.
- 4.5.8. Beklaagde stelt dat hoogstens bij de selectiecriteria van competenties (*onderstreping beklagde*) kan worden gesproken, hoewel beklagde dat begrip niet in de stukken hanteert.
- 4.5.9. Volgens beklagde gaat klager in de motivering van haar klacht daarentegen wel uit van referentieprojecten en kerncompetenties, terwijl beklagde deze bewoordingen, zoals eerder aangegeven, niet gebruikt. Beklaagde merkt hierbij op dat ook in de correspondentie met klager deze begrippen niet gebruikt zijn.
- 4.5.10. Klager heeft volgens beklagde het onderscheid tussen kerncompetenties en competenties kennelijk uit het oog verloren, evenals het verschil tussen referentieprojecten en voorbeeldprojecten.
- 4.5.11. Beklaagde kan de verwijzingen in de klacht naar de aangehaalde voorschriften in de Gids Proportionaliteit dan ook niet plaatsen. Er worden volgens beklagde in ieder geval geen kerncompetenties gestapeld, zoals klager beklagde verwijt.
- 4.5.12. Verder stelt beklagde dat het onderdeel "geïntegreerd contract" qua puntenaantal een beperkt onderdeel van de beoordeling is. De stelling van klager dat beklagde de mogelijkheid van beroep op een derde op ongeoorloofde wijze aan banden heeft gelegd, kan zij dan ook niet volgen en is volgens beklagde bovendien onjuist.
- 4.5.13. Beklaagde stelt dat zij bewust heeft gekozen voor een niet-openbare procedure. In dat geval zijn er volgens beklagde, zoals de Commissie eerder heeft overwogen, mogelijkheden voor het hanteren van selectiecriteria die zien op competenties die geen kerncompetenties zijn. Het betreft in dat geval wensen die niet noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de opdracht, maar wel meerwaarde bieden voor de aanbestedende dienst.
- 4.5.14. Beklaagde verwijst ter onderbouwing van haar standpunt naar Advies 401 van de Commissie, waarin volgens beklagde is aangegeven dat voorwaarde bij het gebruik van competenties is dat de gehanteerde selectiecriteria in overeenstemming zijn met de ratio van de Gids Proportionaliteit en niet op voorhand (grote) ondernemingen met meer ervaring mogen bevoordelen ten opzichte van andere geschikte ondernemingen.

- 4.5.15. Beklaagde is van mening dat zij zich bij de vaststelling van de selectiecriteria strikt gehouden heeft aan de jurisprudentie van de Commissie. Het gaat hier volgens beklagde immers om een criterium dat meerwaarde biedt aan de aanbestedende dienst en het criterium is objectief, transparant en niet discriminerend. De omstandigheid dat het onderdeel "geïntegreerd contract" meerdere malen voorkomt, onderstreept dat dit onderdeel meerwaarde biedt voor beklagde. Beklaagde is van mening dat hiermee aan de vereisten van objectiviteit, transparantie en non-discriminatie is voldaan en dat de selectiesystematiek in overeenstemming is met de ratio van de Gids Proportionaliteit.

5. Beoordeling

- 5.1. De Commissie stelt vast dat beklagde op 31 januari 2017 een Europese niet-openbare procedure heeft aangekondigd voor een overheidsopdracht voor diensten voor beheer en onderhoud van gebouwen en gebouw-gebonden installaties. Op deze aanbestedingsprocedure zijn onder andere de volgende bepalingen van toepassing: Deel 1 en 2 van de ten tijde van de aankondiging van de overheidsopdracht geldende Aw 2012 en de Gids Proportionaliteit.
- 5.2. De Commissie zal zich naar aanleiding van de reactie van beklagde op de klacht (zie 4.1-4.4 hiervoor) eerst uitlaten over de vraag of klager haar bezwaren tijdig onder de aandacht van beklagde heeft gebracht.
- 5.2.1. Volgens bestaande jurisprudentie mag van een (potentiële) gegadigde of inschrijver een proactieve houding worden verwacht. Dit houdt in dat een inschrijver – mogelijke – inbreuken op het op de aanbestedingsprocedure van toepassing zijnde recht bij de aanbesteder dient te signaleren zodra hij die redelijkerwijze behoorde op te merken. De ratio daarvan is dat de aanbesteder daarmee mogelijk in staat wordt gesteld (de gevolgen van) die inbreuk ongedaan te maken in een stadium waarin de nadelige gevolgen daarvan voor alle betrokken partijen zoveel mogelijk beperkt kunnen blijven.
- 5.2.2. Beklaagde heeft de hiervoor bedoelde verplichting nader uitgewerkt in paragraaf 4.1.17 van de Selectieleidraad (zie 1.2 hiervoor). Hierin is de verplichting voor klager opgenomen om van fouten, omissies of tegenstrijdigheden in de Selectieleidraad tijdig vóór het sluiten van de aanmeldingstermijn melding te maken bij beklagde dan wel hier vragen over te stellen, zodat beklagde eventuele fouten, omissies of tegenstrijdigheden tijdig kan herstellen. Indien klager dit nalaat, kan dit tot gevolg hebben dat zij zich hierop niet meer kan beroepen in een eventuele (bezwaar)procedure, bijvoorbeeld tegen de (voorgenomen) selectiebeslissing.
- 5.2.3. Vervolgens is in paragraaf 4.2.10 van de Selectieleidraad (zie 1.2 hiervoor) bepaald dat iedere gegadigde die het niet eens is met de mededeling van de selectiebeslissing hiertegen binnen een termijn van 20 kalenderdagen in een kort geding kan opkomen. Tevens is bepaald dat beklagde zich vrij acht om over te gaan tot de gunningsfase indien door geen van de belanghebbende gegadigden binnen de opschortende termijn tegen de selectiebeslissing een kort geding is aangespannen. In de mededeling van de selectiebeslissing van 11 april 2017 heeft beklagde hieraan toegevoegd dat zij er van uitgaat dat klager geen bezwaar heeft tegen de selectiebeslissing en dat klager de gegeven onderbouwing van deze beslissing voldoende acht, indien klager binnen de opschortende termijn geen kort geding procedure aanhangig heeft gemaakt (zie 1.10 hiervoor). In de mededeling van de selectiebeslissing stelt beklagde voorts nog dat in het hiervoor bedoelde geval het recht vervalt tegen die mededeling in rechte op te

komen of daarop enige vordering tot schadevergoeding of welke andere aanspraak dan ook te baseren.

- 5.2.4. Nadat in zowel de eerste als de tweede Nota van Inlichtingen is geantwoord op vragen over het element 'geïntegreerd contract' heeft klager nog tweemaal vragen gesteld over dit onderwerp (zie 1.5-1.9 hiervoor).
- 5.2.5. Na de mededeling van de selectiebeslissing van 11 april 2017 heeft klager meerdere e-mails aan beklagde gestuurd waarin zij heeft laten weten dat zij niet kan instemmen met de selectiebeslissing en beklagde verzocht de opschortende termijn op te schorten (zie 4.1 hiervoor). Op 25 april 2017 heeft beklagde een gewijzigd overzicht met scores gezonden (Bijlage II "Overzicht specifieke kenmerken"), omdat de eerder toegezonden scores onjuist waren (zie 1.11 hiervoor). Vervolgens heeft op 4 mei 2017 een gesprek tussen partijen plaatsgevonden waarin klager stelling heeft genomen tegen de gehanteerde selectiecriteria en de selectiesystematiek (zie 4.2 hiervoor). Klager heeft beklagde meerdere malen laten weten een klacht bij de Commissie in te zullen dienen en heeft een enkele keer aangegeven een kort geding te overwegen (zie 4.3 hiervoor). Op 17 mei 2017 heeft klager een klacht ingediend bij de Commissie.
- 5.2.6. Als gevolg van de gestelde vragen tijdens de selectiefase is beklagde op de hoogte geraakt van de bezwaren van potentiële gegadigden tegen het selectie criterium 'geïntegreerd contract'. Voormelde verplichting in 5.2.1 hiervoor strekt niet zover dat klager reeds vóór indiening van een verzoek tot deelneming en vóór de mededeling van de selectiebeslissing een klacht bij de Commissie had moeten indienen of een kort geding aanhangig had moeten maken. Evenmin staat de verplichting in paragraaf 4.2.10 van de Selectieleidraad (zie 1.2 hiervoor) en de mededeling van de selectiebeslissing (zie 1.10 hiervoor) – dat de gegadigde op straffe van verval van recht binnen 20 dagen na de mededeling van de selectiebeslissing een kort geding aanhangig moet maken – er aan in de weg om nog een klacht te kunnen indienen bij de Commissie. Naar het oordeel van de Commissie kan uit de in 5.2.5 hiervoor weergegeven gang van zaken worden afgeleid dat klager de in 5.2.1 hiervoor weergegeven verplichting heeft nageleefd.
- 5.3. Alvorens over te gaan tot inhoudelijke behandeling van de klacht, geeft de Commissie eerst het toetsingskader weer.
 - 5.3.1. In artikel 1.10, lid 1 jo. lid 2, sub c en d, Aw 2012 is bepaald dat de inhoud van en het aantal te stellen geschiktheidseisen in een redelijke verhouding moeten staan tot het voorwerp van de opdracht.
 - 5.3.2. In artikel 2.93, lid 3, Aw 2012 is bepaald dat wanneer referenties worden gevraagd om aan te tonen dat de gegadigde voldoet aan een geschiktheidseis er niet gevraagd mag worden naar eerder verrichte opdrachten die gelet op de aard, de hoeveelheid of omvang en het doel van de opdracht gelijk zijn, maar alleen naar eerder verrichte vergelijkbare opdrachten.
 - 5.3.3. In artikel 2.94, eerste, tweede en derde lid, Aw 2012 is vervolgens bepaald:
 - '1. Een ondernemer kan zich voor een bepaalde overheidsopdracht beroepen op de technische bekwaamheid en beroepsbekwaamheid van andere natuurlijke personen of rechtspersonen, ongeacht de juridische aard van zijn banden met die natuurlijke personen of rechtspersonen, mits hij aantoont dat hij kan beschikken over de voor de uitvoering van de overheidsopdracht noodzakelijke middelen.
 2. Indien de eisen met betrekking tot de technische en beroepsbekwaamheid onderwijs- en beroepskwalificaties betreffen als bedoeld in bijlage XII, deel II, onder f, van richtlijn 2014/24/EU, of betrekking hebben op relevante beroepserva-

ring mag een ondernemer zich slechts beroepen op de bekwaamheid van een andere natuurlijke persoon of rechtspersoon indien laatstgenoemde de werken of diensten waarvoor die bekwaamheid is vereist, zal verrichten.

3. Onder de voorwaarden, genoemd in het eerste en tweede lid, kan een samenwerkingsverband van ondernemers zich beroepen op de bekwaamheid van de deelnemers aan het samenwerkingsverband of van andere natuurlijke personen of rechtspersonen.

(...)'

5.3.4. In artikel 2.95 Aw 2012 is bepaald:

'1. De aanbestedende dienst kan bij overheidsopdrachten voor leveringen waarvoor plaatsings- of installatiewerkzaamheden nodig zijn, bij overheidsopdrachten voor diensten, en bij overheidsopdrachten voor werken de beroepsbekwaamheid van ondernemers om die plaatsings- of installatiewerkzaamheden uit te voeren of om die dienst of dat werk te verrichten, beoordelen op grond van hun vaardigheden, doeltreffendheid, ervaring en betrouwbaarheid.

2. De aanbestedende dienst kan bij overheidsopdrachten als bedoeld in het eerste lid eisen dat bepaalde kritieke taken door de gegadigde of inschrijver zelf worden verricht of, indien de gegadigde of inschrijver een samenwerkingsverband van ondernemers is, door een deelnemer aan dat samenwerkingsverband.'

5.3.5. Paragraaf 2.3.6.3 Aw 2012 (bestaande uit de artikelen 2.99 en 2.100) ziet op de selectie. Op grond van artikel 2.99, eerste lid, Aw 2012 kan de aanbestedende dienst bij toepassing van de niet-openbare procedure het aantal gegadigden dat hij zal uitnodigen tot inschrijving beperken. In artikel 2.100 Aw 2012 is in dat kader bepaald:

'Bij de toepassing van artikel 2.99, eerste lid, beperkt de aanbestedende dienst het aantal gegadigden op een objectieve en niet-discriminerende wijze, met behulp van in de aankondiging vermelde regels of selectiecriteria en weging.'

5.3.6. In Voorschrift 3.5 F Gids Proportionaliteit is het volgende bepaald:

'De aanbestedende dienst stelt voor het toetsen van technische bekwaamheid en beroepsbekwaamheid kerncompetenties vast die overeenkomen met de gewenste ervaring op essentiële punten van de opdracht.'

5.3.7. In de bij dit Voorschrift gegeven toelichting vermeldt de Gids onder meer het volgende:

'Teveel en te specifieke kerncompetenties definiëren én daarbij vragen naar referenties per kerncompetentie zou weleens zoeken naar een schaap met vijf poten kunnen worden. Daardoor wordt de markt sterk verengd, hetgeen noch in het belang van aanbestedende diensten noch in het belang van potentiële inschrijvers is. (...)

Er dient een vertaling van kerncompetenties naar benodigde eisen van (technische) bekwaamheid plaats te vinden. Daarbij is het van belang dat niet meer van hetzelfde wordt gevraagd, omdat daarmee de kring van potentiële inschrijvers wel heel erg wordt verkleind. Waar het om gaat, is te zoeken naar al die ondernemingen die, al dan niet in meerdere verschillende soorten projecten, de benodigde ervaring hebben opgedaan.'

5.3.8. In Voorschrift 3.5 G, lid 1, Gids Proportionaliteit is bepaald:

'De aanbestedende dienst vraagt maximaal één referentie per benoemde kerncompetentie.'

5.3.9. De Commissie is van oordeel dat, hoewel in de opsomming van artikel 1.10, lid 2, Aw 2012 geen melding wordt gemaakt van selectiecriteria, de Voorschriften 3.5 F en 3.5 G van de Gids Proportionaliteit ook van toepassing zijn op de met inachtneming van artikel 2.100 Aw 2012 toe te passen selectiecriteria (zie Advies 52, overweging 5.3.6; Advies 393, overweging 5.3.6 en Advies 401, overweging 5.3.6). In de eerste plaats is het immers zo dat artikel 1.10, lid 2, Aw 2012 geen limitatieve opsomming behelst en in ieder geval in lid 2 sub c en sub d een verwijzing naar geschiktheidseisen bevat. In het verlengde daarvan volgt uit de inhoud van paragraaf 3.5.3 van de Gids ("Selectiecriteria") dat de Gids ook van toepassing is op selectiecriteria. Op p. 50 van de Gids is immers bepaald:

'De selectiecriteria kunnen inhoudelijk in beginsel vergelijkbaar zijn met de geschiktheidseisen zoals deze bij een openbare procedure worden gesteld. Op de diverse mogelijkheden voor het stellen van geschiktheidseisen is ingegaan in §3.5.2.'

5.3.10. De laatstgenoemde paragraaf bevat de (toelichting op de) Voorschriften 3.5 F en 3.5 G.

5.3.11. Paragraaf 3.5.3 Gids Proportionaliteit ("Selectiecriteria") vermeldt ten slotte op p. 51 nog het volgende:

'Evenals bij het stellen van geschiktheidseisen is het niet verplicht om selectiecriteria toe te passen. Een aanbestedende dienst zal vooraf moeten bepalen of er een reden is om het aantal inschrijvingen tot een bepaald maximum te beperken. Bedacht dient te worden, dat alle ondernemingen die in de eerste fase aan de geschiktheidseisen hebben voldaan, in principe geschikt zijn om de opdracht uit te voeren. Het is dan ook van groot belang, om het stellen van selectiecriteria goed en zorgvuldig te overwegen. (...)
(...) Ranking op basis van (...) omvang of aantal van referenties (...) is daarbij niet aan te bevelen, immers meer is niet altijd beter.'

5.3.12. Aanbestedende diensten moeten voorgaande voorschriften van de Gids Proportionaliteit op grond van artikel 1.10, lid 4, Aw 2012 toepassen of afwijking daarvan motiveren in de aanbestedingsstukken.

5.3.13. Indien een aanbestedende dienst kiest voor een niet-openbare procedure mag hij in beginsel per kerncompetentie één referentie eisen (Voorschrift 3.5 G, lid 1, Gids Proportionaliteit, zie Advies 34, overweging 6.1). Voorts moet hij toestaan dat met één referentie wordt aangetoond dat aan meerdere kerncompetenties wordt voldaan (zie Advies 36, overweging 6.4.3 en Advies 308, overweging 5.2.4). In beginsel mag hij geen combinatie van verschillende kerncompetenties in één referentie eisen (vgl. Advies 312, overweging 5.2 jo. 5.3). Daarmee wordt voorkomen dat de geschiktheidseisen er toe leiden dat (grote) ondernemingen met meer ervaring bevoorreed worden ten opzichte van zowel kleinere ondernemingen als nieuwe toetreders die eveneens geschikt zijn de opdracht uit te voeren (zie Advies 393, overweging 5.5 en Advies 401, overweging 5.6).

5.3.14. Bij complexe opdrachten of opdrachten tot het leveren van hoogwaardige dienstverlening kan, indien noodzakelijk, gemotiveerd van Voorschrift 3.5 G, lid 1, Gids Proportionaliteit worden afgeweken door meerdere referenties voor één kerncompetentie te eisen. Ook kan ervaring met meerdere kerncompetenties in één referentieproject noodzakelijk zijn en daarom als geschiktheidseis worden gesteld (Advies 393, overweging 5.6 en Advies 401, overweging 5.7).

5.3.15. Indien een aanbestedende dienst kiest voor een niet-openbare procedure, ziet de Commissie mogelijkheden voor het hanteren van selectiecriteria die zien op competenties die geen kerncompetenties zijn. Het betreft wensen die niet noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de opdracht, maar wel meerwaarde bieden voor de aanbestedende dienst.

5.3.16. In het licht van de ratio van de Gids Proportionaliteit is het echter niet toegestaan om in het kader van de nadere selectie meer referenties per (kern)competentie beter te laten scoren. Hetzelfde geldt voor het toekennen van een hogere score aan een combinatie van (kern)competenties. Anders dan bij het hanteren van geschiktheidseisen wordt de toegang tot de opdracht voor een onderneming die niet aan de selectiecriteria kan voldoen, op zich niet geblokkeerd. Op deze wijze worden echter (grote) ondernemingen met meer ervaring bevoordeeld ten opzichte van zowel kleinere ondernemingen als nieuwe toetreders die eveneens geschikt zijn de opdracht uit te voeren. Hoewel het niet is uitgesloten dat deze selectiesystematiek Europees aanbestedingsrechtelijk is toegestaan, omdat zij op zich voldoende verband zou kunnen houden met het voorwerp van de opdracht in de zin van artikel 1.10 Aw 2012, is een dergelijke systematiek niet in overeenstemming met de ratio van de Gids Proportionaliteit: de nationale wetgever heeft met die Gids – in aanvulling op de doelstellingen van het Europees aanbestedingsrecht – ook nationale beleidsdoelen willen dienen, waarbij in het bijzonder kan worden gedacht aan een verbetering van de toegang van het midden- en kleinbedrijf tot de aanbestede opdracht (zie Advies 393, overweging 5.7 en Advies 401, overweging 5.8).

5.4. De Commissie gaat nu over tot behandeling van de klacht.

5.4.1. Alle klachtonderdelen zijn gericht op het element 'geïntegreerd contract' dat beklagde in de invulformulieren voor de vijf voorbeeldprojecten heeft opgenomen (zie hoofdstuk 7 van de Selectieleidraad, in 1.2 hiervoor en de bijlagen met invulformulieren in 1.3 hiervoor). Beklaagde merkt terecht op dat dit een selectie criterium betreft en geen geschiktheidseis. Voor dit element kunnen immers punten worden behaald en het niet voldoen hieraan leidt niet per definitie tot uitsluiting.

5.4.2. Alvorens de klacht inhoudelijk te beoordelen, gaat de Commissie in op de opmerking van beklagde dat slechts één van de gegadigden op het selectie criterium 'geïntegreerd contract' punten heeft gescoord. Deze stelling van beklagde wordt weersproken door het overzicht met de totaalscores in Bijlage I bij de mededeling van de selectiebeslissing van 11 april 2017 (zie 1.10 hiervoor). De Commissie leidt uit dit overzicht af dat zowel gegadigde A, als gegadigden D en F punten moeten hebben behaald voor dit selectie criterium. Zonder te scoren op het selectie criterium 'geïntegreerd contract' konden immers maximaal 234 punten (258 – 24 punten die voor het selectie criterium geïntegreerd contract konden worden behaald, zie 1.4 hiervoor) worden behaald en deze drie gegadigden hadden een totaalscore daarboven.

5.4.3. De Commissie zal de klachtonderdelen uit een oogpunt van doelmatigheid in omgekeerde volgorde behandelen, te beginnen met klachtonderdeel 3.

5.5. Klachtonderdeel 3

5.5.1. Klachtonderdeel 3 richt zich tegen het selectie criterium 'geïntegreerd contract' voor zover dit selectie criterium bij elk voorbeeldproject wordt gehanteerd en daarmee vijf keer meeweegt.

- 5.5.2. Zoals reeds in overwegingen 5.3.8-5.3.10 hiervoor is overwogen, zijn de Voorschriften 3.5 F en 3.5 G van de Gids Proportionaliteit naar het oordeel van de Commissie ook van toepassing op de selectiecriteria.
- 5.5.3. De Commissie constateert dat beklagde de voorbeeldprojecten aanduidt als selectiecriteria, maar dat deze ook geschiktheidseisen ('minimale eisen', zie paragraaf 5.1.3 van de Selectieleidraad in 1.2 en de invulformulieren in 1.3 hiervoor) bevatten. Beklaagde heeft kennelijk verschillende (kern)competenties onderscheiden en heeft daarom de gevraagde ervaring uitgesplitst naar dagelijks onderhoud, technisch beheer, onderhoudsstrategie, partnership en projecten. Tegen deze onderverdeling als zodanig richt het klachtonderdeel zich niet.
- 5.5.4. De Commissie is van oordeel dat beklagde door een uitsplitsing te maken per (kern)competentie (dagelijks onderhoud, technisch beheer, onderhoudsstrategie, partnership en projecten) en deze niet samen te nemen, de mogelijkheden om in te schrijven juist overeenkomstig Voorschriften 3.5 F en 3.5 G Gids Proportionaliteit heeft verruimd (vgl. Advies 409, overweging 6.7.2). Dat geldt ook voor het selectie criterium 'geïntegreerd contract'. Voor dit selectie criterium kunnen per (kern)competentie ongeveer 10% van de te behalen punten worden verkregen. Een gegadigde kan met één voorbeeldproject – hetgeen naar het oordeel van de Commissie overigens hetzelfde is als een 'referentie' of 'referentieproject' – dat alle vijf voormelde (kern)competenties omvat de maximale score voor het selectie criterium behalen. Maar een gegadigde kan die ervaring dus ook met meerdere voorbeeldprojecten aantonen.
- 5.5.5. Daarmee acht de Commissie klachtonderdeel 3 ongegrond.

5.6. Klachtonderdeel 2

- 5.6.1. Klachtonderdeel 2 richt zich tegen het selectie criterium 'geïntegreerd contract' voor zover daarin slechts punten worden toegekend indien de ondernemingen die in het voorbeeldproject de bouwkundige, elektrotechnische en werktuigbouwkundige werkzaamheden hebben uitgevoerd, onderdeel vormen van het samenwerkingsverband dat een verzoek tot deelneming indient (zie de naar aanleiding van vragen door beklagde gegeven antwoorden op 10, 14 en 21 maart 2017 in 1.6, 1.7 en 1.9 hiervoor).
- 5.6.2. In het kader van de geschiktheidseisen is in artikel 2.94, lid 1, Aw 2012 bepaald dat een ondernemer zich kan beroepen op de technische bekwaamheid en beroepsbekwaamheid van derden, ongeacht de juridische aard van zijn banden met die derden, mits hij aantoont dat hij kan beschikken over de voor de uitvoering van de overheidsopdracht noodzakelijke middelen. In dat kader mag een aanbestedende dienst dus niet eisen dat diegene waarop een beroep wordt gedaan onderdeel uitmaakt van een samenwerkingsverband waarmee een verzoek tot deelneming wordt ingediend. Dit strookt met het doel overheidsopdrachten open te stellen voor een zo groot mogelijke mededinging en vergemakkelijkt de toegang van kleine en middelgrote ondernemingen tot overheidsopdrachten (zie HvJ EU 7 april 2016, ECLI:EU:C:2016:214, C-324/14 (Partner Apelski Dariusz), r.o. 34 betreffende Richtlijn 2004/18/EG, vgl. ook HR 22 juni 2007, ECLI:NL:HR:2007:BA1828, r.o. 3.5.2 betreffende Richtlijn 93/37/EEG en HvJ EU 5 april 2017, ECLI:EU:C:2017:266, C-298/15 (Borta), derde prejudiciële vraag onder b, betreffende Richtlijn 2004/17/EG).
- 5.6.3. Daarmee valt naar het oordeel van de Commissie niet te rijmen dat in het kader van een selectie criterium punten worden toegekend indien een beroep wordt gedaan op bekwaamheid van een deelnemer aan het samenwerkingsverband en geen punten worden toegekend indien een beroep wordt gedaan op de be-

kwaamheden van een derde terwijl de gegadigde aantoont dat hij kan beschikken over de voor de uitvoering van de overheidsopdracht noodzakelijke middelen.

- 5.6.4. Hoewel de Commissie begrip heeft voor de wens van beklagde om belang te hechten aan bewezen samenwerkingsrelaties, wordt met een selectie criterium dat daarop ziet de mededinging naar het oordeel van de Commissie ongeoorloofd beperkt. Het aangaan van nieuwe samenwerkingsverbanden wordt daarmee immers bemoeilijkt hetgeen bovendien toetreding van buitenlandse ondernemingen tot de Nederlandse markt kan beperken. Wel is het zo dat een aanbestedende dienst met een beroep op artikel 2.95, lid 2, Aw 2012 bij een overheidsopdracht voor diensten kan eisen dat bepaalde kritieke taken door de gegadigde zelf of een deelnemer aan het samenwerkingsverband worden verricht (vgl. voorheen HvJ EU 4 mei 2017, ECLI:EU:C:2017:338, C-387/14 (Esaprojekt), vierde prejudiciële vraag, betreffende Richtlijn 2004/18/EG en HvJ EU 5 april 2017, ECLI:EU:C:2017:266, C-298/15 (Borta), eerste prejudiciële vraag onder a, buiten het toepassingsbereik van Richtlijn 2004/17/EG). Dat in het onderhavige geval van kritieke taken in de zin van dit artikel sprake zou zijn, is gesteld noch gebleken. Bovendien zou dan een geschiktheidseis moeten worden gesteld. Artikel 2.95 Aw 2012 staat immers in paragraaf 2.3.6.1 betreffende geschiktheidseisen. Dat ligt ook voor de hand: indien slechts een selectie criterium zou worden gehanteerd, zou moeilijk te rechtvaardigen zijn dat er sprake is van een kritieke taak (vgl. overweging 5.3.14 hiervoor).
- 5.6.5. Ten slotte wordt met het onderhavige selectie criterium de mogelijkheid om meerdere voorbeeldprojecten in te dienen – waarmee de mogelijkheden om aan de aanbestedingsprocedure deel te kunnen nemen zijn verruimd – weer aanzienlijk beperkt. Om op dit selectie criterium per voorbeeldproject punten te kunnen behalen, zal de samenstelling van het samenwerkingsverband in het voorbeeldproject steeds gelijk moeten zijn aan de samenstelling van het samenwerkingsverband waarmee een verzoek tot deelneming wordt ingediend. Om voor vijf voorbeeldprojecten de maximale score voor dit selectie criterium te behalen moet dus in alle voorbeeldprojecten in dezelfde samenstelling zijn gewerkt.
- 5.6.6. De Commissie acht klachtonderdeel 2 gegrond.

5.7. Klachtonderdeel 1

Met het slagen van het tweede klachtonderdeel behoeft het eerste klachtonderdeel dat tegen hetzelfde selectie criterium is gericht geen bespreking meer.

6. Advies

De Commissie acht klachtonderdeel 2 **gegrond**, klachtonderdeel 3 **ongegron**d en laat klachtonderdeel 1 buiten behandeling.

Den Haag, 24 januari 2018

w.g.:

Prof.mr. C.E.C. Jansen
Voorzitter

Mr. A.C.M Fischer-Braams
Vice-voorzitter

Mr. drs. T.H. Chen
Commissielid